

ZENON CAPECKI

**Występowanie ścig — *Tetropium Kirby*
(*Cerambycidae*, *Coleoptera*)
i ich pasożytów w Polsce**

Распространение усачей — *Tetropium Kirby* (*Cerambycidae*, *Coleoptera*)
и их паразитов в Польше

Occurrence of *Tetropium Kirby* (*Cerambycidae*, *Coleoptera*)
and their parasites in Poland

W pracy przedstawiono wyniki badań dotyczących ścig (*Tetropium Kirby*) występujących w Polsce na modrzewiu (*Larix Mill.*) i świerku pospolitym (*Picea excelsa Link.*). Podano nieznanne dotąd pasożyty ścig, ich stanowiska i częstość występowania. Badania przeprowadzono w latach 1967—1976 w drzewostanach modrzewiowych Lasu Wolskiego w Krakowie oraz obydwu obszarach rozszedlenia świerka.

W Polsce żyją trzy gatunki rodzaju *Tetropium Kirby*: ściga modrzewiowa — *T. gabrieli Weise*, ściga matowa — *T. fuscum (F.)*, ściga lśniaca — *T. castaneum (L.)*.

Owady te wyrządzają szkody w gospodarstwie leśnym przez zabijanie drzew osłabionych oraz uszkodzanie surowca. Znane są wypadki ich masowego rozrodu, zwłaszcza po silnych wiatrołomach.

T. gabrieli występuje głównie w Europie Środkowej i Zachodniej oraz na Wyspach Brytyjskich, a jedyne stanowiska w Europie Wschodniej znajdują się w dolinie rzeki Peczory. Zasięg *T. fuscum* obejmuje Europę i Zachodnią Syberię zaś *T. castaneum* — Europę, Syberię i Azję Wschodnią aż do Japonii (3, 4, 9, 10).

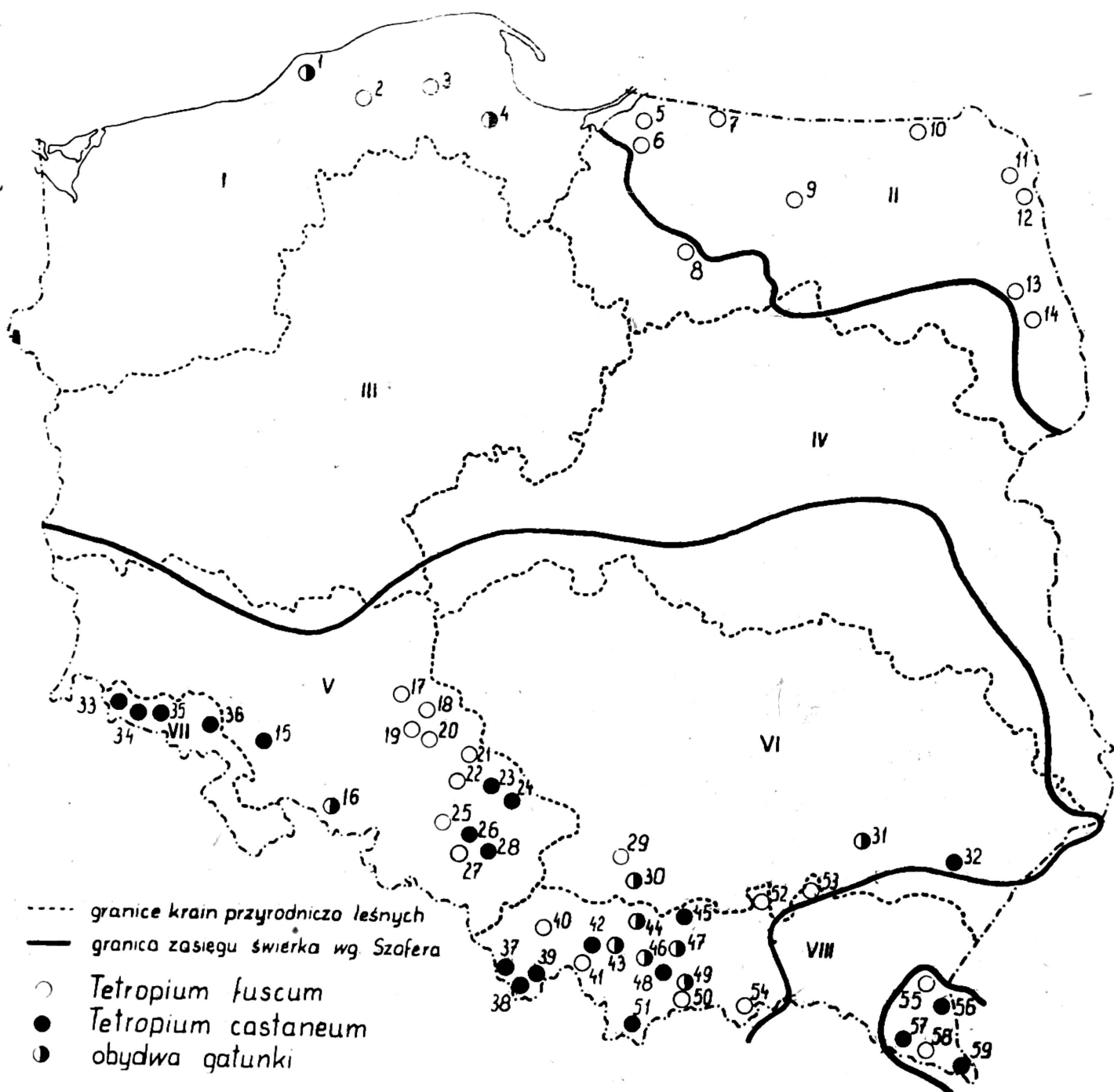
Badania nad występowaniem ścig i ich pasożytów przeprowadzone zostały w latach 1967—1976 i polegały na pobraniu w różnych miejscach z drzew zasiedlonych na pniu oraz powalonych, wycinków ok. 0,5 m długości, które następnie były analizowane i obserwowane w laboratorium. Miejsca zbierania materiałów przedstawiono na ryc. 1.

Wyhodowane pasożyty uprzejmie oznaczyli: *Braconidae* — doc. dr M. C a p e k (Bańska Szczawnica), *Ichneumonidae* — mgr J. G ł o w a c k i

(Brwinów), dr K. Horstmann (Würzburg), dr J. Oehlke (Eberswalde), dr J. Šedivý (Praga). Gatunki tych pasożytów, ich stanowiska oraz żywicieli zestawiono w tab. 1, zaznaczając dodatkowo te spośród nich, które były już wcześniej notowane dla ścig (1, 2, 3, 7, 8, 10, 14, 18).

Ściga modrzewiowa — *T. gabrieli* Weise

Rozwija się wyłącznie na modrzewiach. Rozproszenie naturalnych obszarów rozsiedlenia tego drzewa (19) oraz hodowanie go poza naturalnym zasięgiem decyduje o charakterze występowania ścigi modrzewiowej. Heyrovský (2) stwierdza, że występuje ona lokalnie w całej Czechosłowacji, miejscami bardzo rzadko, a w odpowiadających biotopach — często. Wydaje się, że takie samo jest występowanie w Polsce, a najbar-

Ryc. 1. Miejsca prowadzonych badań oraz stanowiska ścig: matowej i lśniacej

dziej odpowiednie warunki panują w fragmentach litych drzewostanów modrzewiowych rosnących w miejscach ciepłych i suchych. Poza podanymi w literaturze stanowiskami w Beskidach, Tatrach, na Dolnym Śląsku, w okolicach Krakowa (4, 16, 17) i w Górach Świętokrzyskich (6, 20) autorowi znane są dalsze miejsca występowania w sąsiedztwie Tułowick. Opola, Rybnika, Dukli, Zawoi, Kalwarii Zebrzydowskiej, Ojcowa i Pieskowej Skały. Występowanie ścigi modrzewiowej dotyczy tam pojedynczych drzew osłabionych, zasiedlanych zwykle przez owady licznie i w rezultacie usychających. Najsilniejsze występowanie ma miejsce

Wykaz stanowisk ściąg świerkowych (do ryc. 1)

Kraina I Bałtycka

- 1 — Sławno
- 2 — Leśny Dwór
- 3 — Lębork
- 4 — Kolbudy

Kraina II Mazursko-Podlaska

- 5 — Zaporowo
- 6 — Młynary
- 7 — Górowo Iławieckie
- 8 — Stare Jabłonki
- 9 — Mrągowo
- 10 — Gołdap
- 11 — Głęboki Bród
- 12 — Pomorze
- 13 — Czarna Białostocka
- 14 — Supraśl

Kraina V Śląska

- 15 — Świdnica
- 16 — Prudnik
- 17 — Namysłów
- 18 — Kluczbork
- 19 — Turawa (Kuźnice Kluczborskie)
- 20 — Turawa (Jełowa)
- 21 — Lubliniec
- 22 — Kolonowskie
- 23 — Brynek
- 24 — Świerklaniec
- 25 — Kędzierzyn
- 26 — Rudziniec
- 27 — Rudy Raciborskie
- 28 — Rybnik

Kraina VI Wyżyna Środkowopolskich

- 29 — Ojcowski Park Narodowy
- 30 — Kraków — Las Wolski
- 31 — Kolbuszowa
- 32 — Sieniawa

Kraina VII Sudecka

- 33 — Szklarska Poręba
- 34 — Karkonoski Park Narodowy
- 35 — Śnieżka
- 36 — Wałbrzych

Kraina VIII Karpacka

- 37 — Wisła
- 38 — Ujsoły (Rycerka)
- 39 — Ujsoły
- 40 — Andrychów
- 41 — Babiogórski Park Narodowy
- 42 — Sucha
- 43 — Myślenice (Bystra)
- 44 — Myślenice
- 45 — Brzesko
- 46 — Gorczański Park Narodowy
- 47 — Limanowa
- 48 — Limanowa (Kamienica)
- 49 — Krościenko
- 50 — Pieniński Park Narodowy
- 51 — Tatrzański Park Narodowy
- 52 — Gromnik
- 53 — Dębica
- 54 — Krynica
- 55 — Bircza
- 56 — Brzegi Dolne
- 57 — Cisna
- 58 — Wetlina
- 59 — Stuposiany

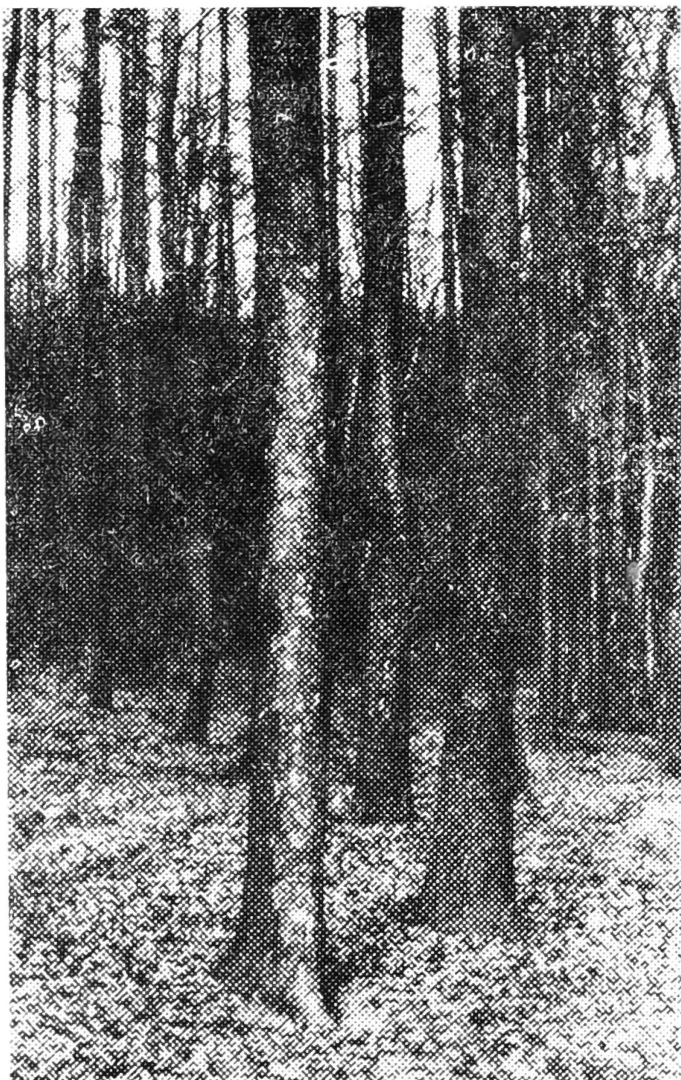
Pasożyty ścig (Tetropium Kirby) stwierdzone podczas badań i stanowiska ich występowania (ryc. 1)
 badania własne... — dane z literatury

Żywiciel	Tetropium			Stanowiska pasożytów		
	<i>gabriele</i> Wse	<i>fuscum</i> (F.)	<i>castaneum</i> (L.)	<i>T. gabriele</i> Wse	<i>T. fuscum</i> (F.)	<i>T. castaneum</i> (L.)
Pasożyt	2	3	4	5	6	7
1						
Braconidae						
<i>Atanycolus inittator</i> Nees.						
<i>Doryctes mutilator</i> (Thunb.)				30.		
<i>Helconidea armator</i> (Marsch.)						
<i>H. dentator</i> (F.)				30.	1, 2, 4, 8, 9, 10, 11. 12, 13, 14, 17, 19. 20, 22, 41, 43, 44. 47, 50, 54, 58.	4, 16, 30, 34, 36. 38, 49, 51.
Ichneumonidae						
<i>Calliclis collaris</i> (Haupt.)				30.	7, 41.	51.
<i>Demopheles corruptor</i> Tschb.					3, 5, 11, 12.	51.
<i>Dolichmitus aciculatus</i> (Hell.)					20.	
<i>D. dux</i> (Tschek.)					12, 13.	51.
<i>D. sericeus</i> (Hart.)					41.	
<i>Mesoleptus teredo</i> Hart.					17, 19, 20.	
<i>Neoxorides collaris</i> Grav.						
<i>N. montanus</i> (Oehlke)				30.		51.
<i>Odontocolon</i>				30.		
<i>Poemenia hectica</i> (Grav.)						
<i>P. notata</i> Holmgr.				30.	3.	
<i>Pyracmon lucidus</i> Clem.				30.	30.	
<i>P. melanurus</i> Hlmgr.				30.		
<i>P. xoridifomis</i> (Hlmgr.)				30.	10, 41, 58.	34, 38, 46, 51.

d.c tab. 1

1	2	3	4	5	6	7
<i>P. xoridoideus</i> Strobl.					8, 9, 13, 47, 49.	
<i>Rhimphoctona fulvipes</i> Hlmg.					1, 2, 8, 16, 25, 27.	51.
<i>Rh. obscuripes</i> (Hlmg.)				30.		36, 38.
<i>Rh. rufocoxalis</i> (Clem.)					2.	30, 38.
<i>Stenarella gladiator</i> Scop.					20.	
<i>Synomelix scutulata</i> (Hart.)					18.	
<i>Xorides brachylabis</i> (Krb.)				30.	13, 18, 22, 25, 30, 41.	34.

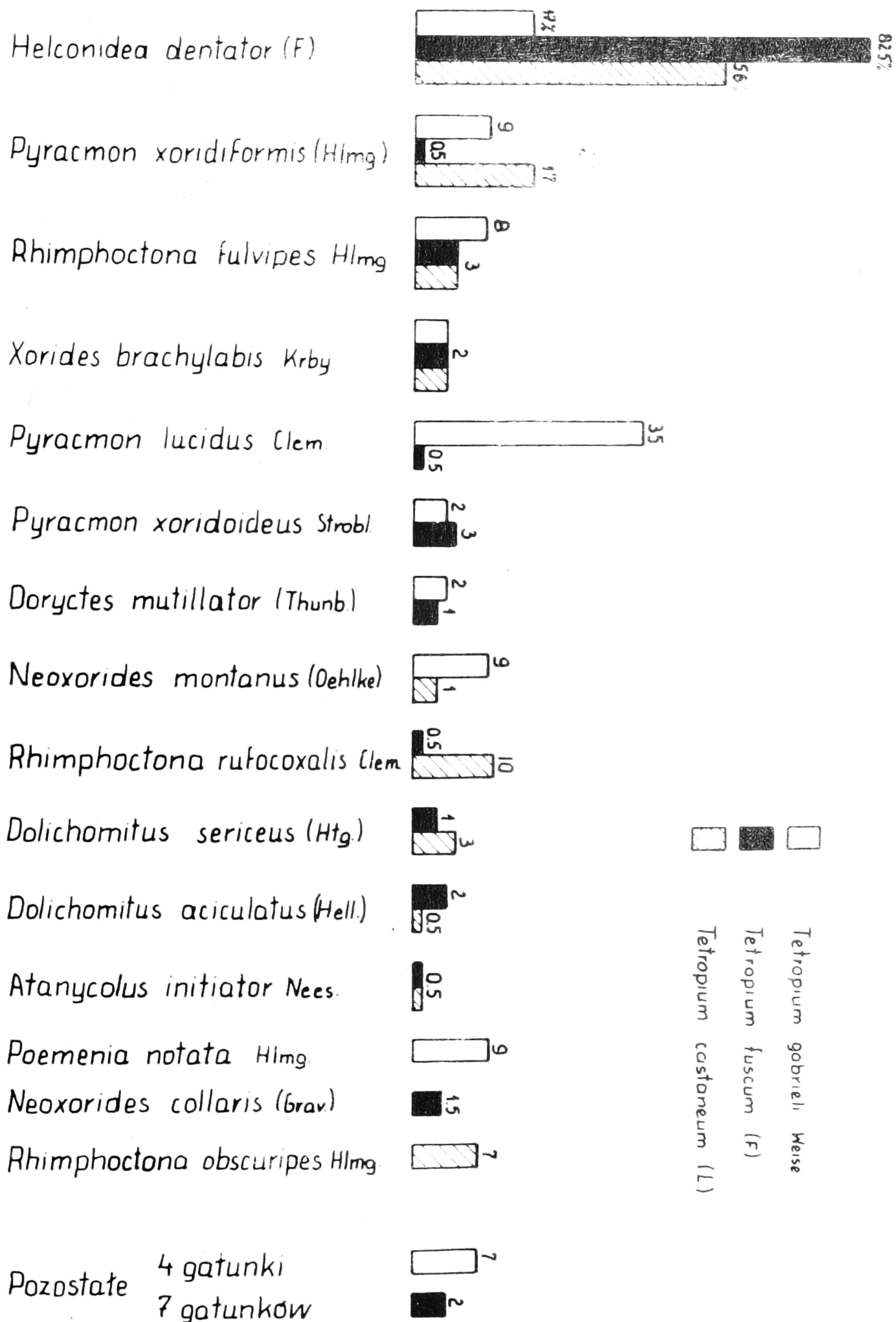
w Lesie Wolskim położonym w obrębie Krakowa, gdzie od przeszło 20 lat w trzech kępach modrzewi sztucznie wprowadzonych przed ok. 80 laty, corocznie usycha kilkadziesiąt drzew na całej prawie długości pni gęsto zasiedlonych przez ścięgę (ryc. 2). Z tego też stanowiska pochodzą wszystkie pasożyty, wyhodowane z larw żerujących pod korą lub znajdujących się w kolebkach wygryzionych w drewnie (tab. 1). Spośród 12 gatunków wyhodowanych pasożytów nie było podawanych dla ściagi modrzewiowej, a dla 10 nie była ona notowana jako żywiciel na terenie Polski. Jedynie

Ryc. 2. Modrzewie zasiedlone przez ścięgę modrzewiową (*Tetropium gabrieli* Weise) w Lesie Wolskim k. Krakowa. W środku dwa drzewa usychające, z prawej drzewo zdrowe. Ryc. 2a — fragment zasiedlonego modrzewia

rodzaj *Odontoclon* podaje Wiąckowski (20) z Gór Świętokrzyskich, a *Pyracmon xoridiformis* (Hlmg.) Skrzypczyńska i Król (16) z Kolanowa pod Krakowem obok trzech dalszych gatunków nie stwierdzonych w Lesie Wolskim: *Dolichomitus imperator* (Krb.), *Helcostizus restaurator restaurator* F. i *Xorides variipes* Hlmg.

Stosunek liczbowy poszczególnych gatunków pasożytów w Lesie Wolskim przedstawiono na ryc. 3. Główną pozycję zajmuje *Pyracmon lucidus* Clem., który wydaje się specyficznym pasożytem tego owada. O połowę

Ryc. 3. Częstość występowania pasożytów ścig

mniej licznie występuje *Helconidea dentador* (F.), którego żywicielami są wszystkie gatunki ścigi. Podobną wszechstronność stwierdzono jeszcze tylko u 3 pasożytów. Wszystkie pozostałe pasożyty pojawiały się znacznie rzadziej. Nie stwierdzono obecności rączycy *Mintho rufiventris* Pall., podawanej przez Karpńskiego (6) jako bardzo rozpowszechnionego pasożyta ścigi modrzewiowej i szeliniaka modrzewiowego.

Średnie spasożytowanie w okresie obserwacji wynosiło 38%, co wskazuje na dużą rolę pasożytów w zmniejszaniu liczebności ścigi. Podobnie można określić działalność dzięciołów, głównie dzięcioła dużego (*Dryobates*

Ryc. 4. Ślady wybierania larw ścigi modrzewiowej przez dzięcioły, spod kory i z drzewa

majcr (L), wykuwającego pojedyncze larwy spod kory i drewna oraz odrywającego całe płyty kory (ryc. 4), ale zjadającego również pasożyty znajdujące się w oprzędach. Pomimo znacznej liczby larw niszczonej przez pasożyty i dzięcioła nie widać zmniejszenia się populacji ścigi i liczby eliminowanych przez nią drzew. Można sądzić, że wobec niestosowania zwalczania ścig wymienione czynniki zmniejszające ich liczbę sprzyjają długiemu trwaniu silnego rozrodu w przypadku znacznej ilości odpowiedniego materiału lęgowego.

Ściga matowa — *T. fuscum* (F.)

Ściga lśniaca — *T. castaneum* (L.)

Rozwijają się na świerku pospolitym (*Picea excelsa* Link.). Niektórzy autorzy podają je również, a nawet przede wszystkim, z sosny pospolitej (*Pinus silvestris* L.), a ponadto z limby, jodły oraz świerków: sitkajskiego, kłującego i serbskiego (3) oraz z jedlicy i wejmutki (11). W Polsce główną rodzimą rośliną żywicielską jest świerk, rzadko sosna (12), wyjątkowo jodła. Obydwa gatunki można więc u nas określać jako ściigi świerkowe.

Owady te występują na terenie całej Polski. Wyniki badań rozsiadleniowych przedstawione na ryc. 1 wskazują, że bardziej powszechna jest ściga matowa. Występowanie jej stwierdzono w obydwu obszarach zasięgu świerka oraz poza zasięgiem na Pomorzu Zachodnim. W tym ostatnim regionie (gdzie ściigi spotyka się rzadziej niż na terenie naturalnego rozsiadlenia świerka) oraz w krainach wyżynnych i na Podgórzu ściga matowa była zawsze liczniejsza od równocześnie występującej ściigi lśniacej. W najwyższych położeniach górskich spotykano wyłącznie ściigę lśniącą, zaś w północno-wschodnim obszarze rozprzestrzenienia świerka — wyłącznie ściigę matową¹.

Pod względem wymagań mikroklimatycznych i troficznych ściigi świerkowe można uważać za owady wilgociolubne. Wydaje się jednak, że ściga matowa wybiera stanowiska cieplejsze, co zaznacza się szczególnie wyraźnie w górach. Zasiadlenie tych samych drzew przez obydwu gatunki zdarza się rzadko. Podczas prowadzonych badań wypadek taki spotkano tylko w 4 stanowiskach (Sławno, Jodłowno, Prudnik, Limanowa). Stosunek liczbowy obu gatunków był w tych miejscach równy. U ściig świerkowych stwierdzono występowanie 21 gatunków pasożytów, w tym 19 u ściigi matowej, a 10 u ściigi lśniacej. Z tej liczby 11 gatunków stwierdzonych u ściigi matowej i 7 gatunków u ściigi lśniacej — nie było dotąd podawanych w literaturze jako pasożyty tych owadów. Poza gatunkami wyszczególnionymi w tab. 1, Sierpiński (15) podaje z terenu Polski jeszcze następujące gatunki jako pasożyty rodzaju *Tetropium* na świerku. *Xylonomus ferrugatus* Grav., nie znany dotąd jako pasożyt ściig, *Coleocentrus* (*Xylonomus*) *caligatus* Grav., znany wcześniej jako pasożyt *T. castaneum* (2), *Xorides* (*Xylonomus*) *irrigator* (F.) — jako pasożyt *T. gabrieli* (10, 13) oraz *Xorides* (*Xylonomus*) *praecatorius* F. — jako pasożyt *T. fuscum* i *T. castaneum* (13).

¹ Występowanie ściigi lśniacej w północno-wschodniej Polsce jest skądinąd znane. Stanowiska jej w Puszczy Białowieskiej stwierdził Karpiński (5), a owady pochodzące z Gołdapi, Kętrzyna i Białowieży znajdują się w zbiorach Zakładu Ochrony Lasu IBL w Warszawie. Na tym terenie jednak jest ona znacznie rzadsza niż ściga matowa.

Wielkość spasożytowania w czasie rozwoju ścig świerkowych

Nr stacji	Nadleśnictwo	Rok	Gatunek żywiciela	Ilość przeanalizowanych żerowisk	% spasożytowania		% larw ginących z innych przyczyn
					ogółem	przez <i>Helconidea dentator</i> (F.)	
2	Leśny Dwór	1974	<i>T. fuscum</i>	13	61	49	0
4	Jodłowno	1971	<i>T. fuscum</i> <i>T. castaneum</i>	49	8	6	2
5	Zaporowo	1970	<i>T. fuscum</i>	68	3	0	3
8	Olsztynek	1973	<i>T. fuscum</i>	128	40	37	5
9	Mrażowo	1973	<i>T. fuscum</i>	232	39	30	9
12	Pomorze	1970	<i>T. fuscum</i>	148	12	7	10
13	Czarna Białostocka	1969	<i>T. fuscum</i>	215	15	12	27
17	Namysłów	1972	<i>T. fuscum</i>	33	36	32	12
20	Turawa	1973	<i>T. fuscum</i>	18	70	50	0
22	Kolonowskie	1970	<i>T. fuscum</i>	156	26	25	19
30	Kraków — Las Wolski	1967	<i>T. fuscum</i> <i>T. castaneum</i>	85	8	3	0
34	Karkonoski PN	1972	<i>T. castaneum</i>	10	40	10	0
38	Ujsoły	1969	<i>T. castaneum</i>	261	10	1	0
51	Tatrzański PN	1968	<i>T. castaneum</i>	245	26	19	0
		1973	<i>T. castaneum</i>	10	10	10	0
54	Krynica	1968	<i>T. fuscum</i>	13	58	58	0

Stosunek liczbowy pasożytów zarejestrowanych u ścig świerkowych przedstawia rys. 3. Najpospolitszym jest *Helconidea dentator* (F.) Jego dominacja jest szczególnie wyraźna wśród pasożytów ścigi matowej. Nieco mniejszą częstość spasożytowania tego gatunku u ścigi lśniącej wyrównują liczniej niż u ścigi matowej występujące inne pasożyty. Praktycznie wszystkie stwierdzone pasożyty występują zarówno w północno-wschodnim jak i południowym obszarze występowania świerka. Wielkość spasożytowania jest u obu ścig na ogół podobna i układa się bardzo różnie (tab. 2). Wydaje się, że wyższe spasożytowanie pojawia się przy mniejszej frekwencji żywicieli i wówczas odgrywa dużą rolę regulującą ich populację. Przy nagłym wzroście liczby występujących ścig (np. w nadl. Ujsoły po wiatrołomach w latach 1967 i 1968), przynajmniej początkowo, spasożytowanie było nieznaczne. Wśród innych przyczyn ginięcia larw główną pozycję zajmuje działalność dzięciołów.

Istotnym czynnikiem powodującym, że liczny rozród ścig jest u nas zjawiskiem wyjątkowym, jest gospodarka leśna, szczególnie wywóz dREW-

na, niszczący zimujące w nim owady. Równocześnie następstwem szybkiego usuwania drewna z lasu jest zubożenie biocenozy o gatunki pasożytnicze, zwłaszcza rzadziej występujące, które mogą ulec w niektórych okolicach zupełnemu wyniszczeniu.

Z Zakładu Gospodarki Leśnej
Regionów Górskich
Instytutu Badawczego Leśnictwa

LITERATURA

1. Fahringer J. — Opuscula braconologica. Bd. III. Palearktische Region Bd II, Lief. 1—8. Wien, 1930—1934.
2. Heyrovský L. — Tesařikoviti — *Cerambycidae*. Fauna ČSR sv. 5. Praha 1955.
3. Juutinen P. — Zur Biologie und forstlichen Bedeutung der Fichtenböcke (*Tetropium* Kirby) in Finnland. „Acta Entomologica Fennica”. II. Helsinki, 1955.
4. Kapuściński S. — Ściga modrzewiowa, *Tetropium gabrieli* Weise (*Cerambycidae*, *Coleoptera*) na ziemiach polskich. „Polskie Pismo Entomologiczne” t. XXII, 1952.
5. Karpiński J. J. — Kózki (*Cerambycidae*) Puszczy Białowieskiej. IBL Warszawa, 1949.
6. Karpiński J. J. — Owady żerujące na modrzewiu polskim. „Prace IBL” nr 265, 1963.
7. Oehlke J. — Westpaläarktische *Ichneumonidae* 1: *Ephialtinae*. *Hymenopterorum Catalogus* p. 2. Gravenhage. 1967.
8. Panin S., Savulescu N. — Fauna Republici Populare Romine. *Insecta*. Vol. X, fasc. 5. *Coleoptera*, *Cerambycidae*. Bucuresti 1961.
9. Pławilszczikow N. N. — *Cerambycidae*. Wrjeditjeli Ijesa II. Moskwa—Leningrad 1955.
10. Schimitschek E. — *Tetropium Gabrieli* Weise und *Tetropium fuscum* F. Ein Beitrag zu ihrer Lebensgeschichte und Lebensgemeinschaft. „Ztschr. f. ang. Entomologie” Bd XV, H. 2. 1929.
11. Schnaider Z. — Szkodniki wtórne jedlicy i wejmutki obserwowane na Śląsku w latach 1966—1969. „Sylwan” 1, 1973.
12. Schnaider Z., Ordon S. — Wydzielanie się posuszu w drzewostanach sosnowych objętych wpływem emisji przemysłowych na terenie Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. „Sylwan” 3, 1978.
13. Sedivy J. Faunistische und taxonomische Bemerkungen zu den Ichneumoniden der Tschechoslovakei, *Pimplinae* I. „Acta Faun. Ent. Musei Nationalis Pragae” 3, nr 35, 1958.
14. Shenefelt R. D. — *Braconidae*. *Hymenopterorum Catalogus* p. 5. Gravenhage 1970.
15. Sierpiński Z. — Materiały do poznania pasożytów niektórych szkodliwych owadów leśnych. „Polskie Pismo Entomologiczne” t. XXXVIII/2, 1963.
16. Skrzypczyńska M., Król A. — Owady — szkodniki wtórne modrzewi euroazjatyckich na plantacji IUFRO w Kolanowie pod Krakowem. „Acta agraria et silvestria s. silvestris” vol. XIV 1974.
17. Śliwiński Z., Lessaer M. — Materiały do poznania kózek Polski (*Coleop-*

- tera, *Cerambycidae*) ze szczególnym uwzględnieniem Bieszczadów Zachodnich. „Rocznik Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu. Przyroda” z. 5, 1970.
18. Thompson W. R. — A Catalogue of the Parasites and Predators of Insect Pests. s. 2, p. 4. Host of the *Hymenoptera* (*Ichneumonidae*). Ottawa 1957.
 19. Tyszkiewicz S., Obmiński Z. — Hodowla i uprawa lasu. PWRiL, Warszawa 1963.
 20. Wiąckowski S. — O nowym stanowisku w Polsce *Tetropium gabrieli* Weise. (*Col.*, *Cerambycidae*) i *Evetria margarotana* H. — S. (*Lep.*, *Tortricidae*). „Polskie Pismo Entom.” XXVII ,19, 1958.

Praca wpłynęła do Komitetu Redakcyjnego 10 września 1978 r.

Краткое содержание

В Польше живот три вида усачей (*Tetropium gabrieli* на лиственнице *Larix* Mill.), а также *T. fuscum* (F.) и *T. castaneum* (L.) на ели обыкновенной (*Picea excelsa* Link.) *T. gabrieli* сопутствует лиственнице везде, где только она растет, чаще всего во фрагментах чистых насаждений растущих на почвах теплых и сухих местах. Установлено появление 13 видов паразитов. Самым многочисленным является *Pyracmon lucidus* Clem. Общее количество пораженных паразитами доходит до 38%. *T. fuscum* и *T. castaneum* наблюдается во всей Польше. В северной части произрастания ели преобладает *T. fuscum* а в южной, особенно в высших районах — *T. castaneum*. Вообще больше всего распространен *T. fuscum*. У *T. fuscum* паразитирует 19, а у *T. castaneum* 10 видов насекомых. Самым обыкновенным (распространенным) является *Helconidea dentator* (F.). Размер поражения паразитами очень разный и колеблется с 8 до 70%, в том числе *H. dentator* до 58%. В принципе паразитирование бывает больше при менее многочисленном появлении кормильцев. Наряду с паразитами популяцию усачей уменьшают дятлы. Решающим образом влияет на уменьшение численности этих насекомых быстрая вывозка заселенной древесины из леса. Интенсивное лесное хозяйство редуцирует при этом реже встречаемые паразитические насекомые.

Summary

Three species of *Tetropium* occur in Poland. These are *Tetropium gabrieli* Weise on larch (*Larix* Mill.), as well as *T. fuscum* (F.) and *T. castaneum* (L.) on Norway spruce (*Picea excelsa* Link.). *T. gabrieli* accompanies larch everywhere within its range, most numerous in fragments of pure stands grown on warm and dry sites. The occurrence of 13 parasitic species was found. *Pyracmon lucidus* Clem. is most numerous. Total parasitism attains 38%. *T. fuscum* and *T. castaneum* occur throughout Poland. *T. fuscum* prevails in the northern region of spruce distribution, while *T. castaneum* in southern one, particularly in higher locations. In general *T. fuscum* has a broader range. Nineteen insect species parasitize on *T. fuscum*, while 10 — in *T. castaneum*. Most common appeared to be *Helconidea dentator* (F.). The extent of parasitism is quite differentiated and varies from 8 to 70%, including *H. dentator* with infestation up to 58%. The parasitism is as a rule higher with a less numerous occurrence of hosts. Besides of parasites, woodpeckers, reduce *Tetropium* population. Prompt removal of invaded wood from forest decidedly reduces numbers of these insects. Intensive forest management eliminates rare parasitic species.